

A Jósoktól a Jósokig

Vasbányai Ferenc (Zebi) pontosan negyven esztendeig volt a József Attila Gimnázium tanára. A korábbi interjúkban többen utaltak rá, hiszen fogalom volt és maradt mindmáig. Akiket tanított, különösen szerencsésnek érezték magukat. De mindenki ismerte. Szikár, magas alakja bármelyik folyosón felbukkanhatott, tekintélyt parancsoló, ám mégis lágy tekintete a diákok veséjébe látott. Örök kritikus és örök megértés. Önmagát szüntelenül kereső, másokat azonnal értő-érző személyiség. Aki egyszer a diákja lett, az maradt mindörökre.

Bármikor, bárhol, bárhol elérhető tanácsadó, és sokkal több: személyesen, telefonon, levélben állandó jelenlét. Tanár. Diákjaival folytatott levelezését évtizedek óta gyűjtő, azt különleges ajándékként kötetben átadó pedagógus. Filozófus. Önmagáról írja: „Kilenc osztályfőnökségem alatt gyakran megtapasztaltam, hogy eszmények, ideák nélkül nincs nevelés, nincs növekedés. A gondolkodás mélységeinek és magasságainak bejárása feltétele a kibontakozó élet születésének.”

Ki ez, a nyolcvanas éveiben is fiatal lelkű és szellemű, fáradhatatlan Ember, aki diákok ezreinek vált példaképévé, mutat utat a 21. század útkeresőinek, szigorral, bölcsességgel és mérhetetlen szeretettel egyengeti a Rá bízottak útját? Mert ahogyan ő mondja: „...a tanárember nem attól tanárember, hogy a katedrára áll és oktat.”

„Említsük meg mindenekelőtt, hogy már tizenéves korában Kosztolányit és Márait olvasott? Szóljunk arról a füzetéről, amelybe azokat a bölcsességeket, aforizmákat másolta bele, melyekről úgy gondolta: útmutatást adnak egy életre? Beszéljünk az egyetemi éveiről, netán arról, hogy 1953-54-ben egyetlen hallgatója volt a Platónról szóló előadásoknak? Idézzük meg az '56-os időköt,

mely után (mivel néhány diákját nem akadályozta meg abban, hogy segítséget nyújtson a sebesülteknek) Vasbányai tanár urat is megbüntették, igaz, őt csupán áthelyezték a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolából a József Attila Gimnáziumba? Beszélgessünk arról, hogy miért volt fontos az osztályainak nevet (így tehát példaképet) választaniuk? S, ha már itt tartunk, vizsgáljuk meg miért esett Széchenyre, Rotterdami Erasmusra, Albert Schweitzerre, Ady Endrére, Németh Lászlóra, Michelangelóra, Latinovits Zoltánra, valamint Nagy Lászlóra a választás? Esetleg idézzük Vasbányai tanár úr gondolatait arról, hogy miért volt fontos anno, hogy a „klasszikus tanár” reggel kilenctől este kilencig bent tartózkodjon az iskolában, beszélgessen a kollégákkal, és miért hagyott oda csapot-papot, ha egy diák megkereste valamely gondjával? Talán a választ is adjuk meg, hogy akkoriban, a profanizált világban, ahol már nem voltak gyóntatószékek, minden-nél lényegesebb volt, hogy a diáknak mindig legyen kihez fordulnia?

Másoljuk ide Vasbányai Ferenc hasonlóan fontos megjegyzését, mely szerint, nemcsak klasszikus tanár létezik, hanem klasszikus diák is, olyan, aki tovább-gondolja a hallottakat, alkotó légkört teremt, amelyben tanár és diák még azt is ki tudja mondani, amit egyébként nem tud? A tanár úr nyomán idézzük Németh Lászlót, aki szerint „Nem lecke az, amit óra végén számon lehet kérni”. Vagy Füst Milánt, aki szerint „áhítat nélkül nincs kultúra”, és tegyük hozzá saját mondatait, mely szerint „nemcsak parancsolni kell, és rendre utasítani a diákot, de magunkhoz is kell emelni”.

Egyáltalán: mondatokba, gondolattöredékekbe kapaszkodva kiderülhet-e valami arról, miként gondolkodik egy olyan ember, akinek nem csupán szolgáltatás a tanítás? Akinek keze alól Vallai Pétertől, Váli Dezsőn át Mészáros Attiláig értékesebbnél értékesebb emberek, egyáltalán: Emberek kerültek ki?

Aki kijárta, hogy az iskola volt diákjainak írásait, gondolatait egybe gyűjtve, afféle emlékkötet jelenhessen meg a József Attila Gimnáziumról. Aki hetven – nem tévedés: hetven – zsákban őrzi az iskola tárgyi emlékeit, a gimnáziummal kapcsolatos fotókat, publikációkat?” (részletek egy 2001-es írásból)

Vasbányai tanár úr irodalmat tanított és történelmet. És még valami sokkal fontosabbat: megtanította diákjainak, hogyan kell olyan egyenesen és őszintén a szemekbe nézni, hogy ne legyen előttük titok az életben.

